

MINISTERSTWO ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI
Podsekretarz Stanu
Ryszard Zarudzki

Warszawa, dnia 08.04.2019r.

IZBA ROLNICZA WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO 91-400-144 ul. Północna 27/29	
data	11. KWI. 2019
Nr	RP2
Podpis	<i>[Signature]</i>

Znak sprawy:PB.wl.0210.2.2018

Pan Wiktor Szmulewicz
Prezes Krajowej Rady Izb Rolniczych

Szanowny Panie Prezesie,

W odpowiedzi na korespondencję w sprawie nowej delimitacji ONW w związku z publikacją rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania "Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, pragnę przedstawić poniższe informacje i wyjaśnienia, odnosząc się szczegółowo do otrzymanego stanowiska Dolnośląskiej oraz Łódzkiej Izby Rolniczej.

- 1) Delimitacja obszarów z ograniczeniami naturalnymi była prowadzona z poszanowaniem przepisów rozporządzenia nr 1305/2013¹. Stosowane były **kryteria biofizyczne** [tj. dotyczące klimatu (długość okresu wegetacji, temperatura w okresie wegetacyjnym, brak wody), **gleby i klimatu** (słaba przepuszczalność gleby, uziarnienie gleby i kamienistość, głębokość strefy korzeniowej, słabe właściwości chemiczne, nadmierna wilgotność gleby), **ukształtowania terenu**]. **Równocześnie, obowiązkowym elementem nowej delimitacji** było wyłączenie ze wsparcia jednostek administracyjnych (gmin/obrębów ewidencyjnych), "... na których znaczące ograniczenia naturalne zostały udokumentowane, ale przewyżczono je dzięki inwestycjom lub działalności gospodarczej, lub dzięki normalnej produktywności gruntów, lub jeśli metody produkcji lub systemy rolnicze rekompensują utracone dochody lub dodatkowe koszty..." (rozporządzenie nr 1305/2013, art. 32, ust. 3) – tzw. procedura zawężenia obszarów (ang. fine tuning).
- 2) Dodatkowo obszary mogą kwalifikować się do płatności ONW jedynie jeśli występujące ograniczenia naturalne zostaną **uznane za znaczące**, tj. gdy co najmniej 60% użytków rolnych

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005.

w obrębie ewidencyjnym/gminie spełnia co najmniej jedno z kryteriów biofizycznych² na poziomie podanej wartości progowej. Z uwagi na fakt, iż gminy w Polsce są zróżnicowane pod względem produktywności gleb (część gminy posiada dobre warunki a inna część skrajnie niekorzystne) wyznaczenie ONW w oparciu o kryteria biofizyczne zostało dokonane dwuetapowo, na poziomie gmin (1 etap) – gdy co najmniej 60% UR w gminie spełnia co najmniej jedno z kryteriów biofizycznych na poziomie podanej wartości progowej oraz obrębów ewidencyjnych (2 etap) – w przypadku gdy gmina jako całość nie spełniała ww. warunku. Drugi etap polegał na weryfikacji, które obręby ewidencyjne w danej gminie spełniają kryteria kwalifikacji do ONW.

- 3) **Utrata statusu ONW typ nizinny w Polsce przez część obszarów jest wynikiem odejścia od dotychczas stosowanych kryteriów, jakimi były Wskaźnik Waloryzacji Rolniczej Przestrzeni Produkcyjnej (WWRPP) oraz czynniki demograficzne:** gęstość zaludnienia w gminie i procent ludności w gospodarstwach rolnych, na rzecz nowych, jednolitych w całej UE kryteriów biofizycznych.
- 4) Podstawową warstwą wydzielen obszarów ONW w oparciu o **kryteria biofizyczne** w Polsce była aktualna cyfrowa mapa glebowo-rolnicza w skali 1: 25 000, aktualny i jednolity dla całej Polski numeryczny model terenu (DEM), jednolita dla całego kraju informacja o powierzchni użytków rolnych w gminach/obrębach ewidencyjnych, aktualna mapa pH gleby dla całej Polski, baza obszarów intensywnego rolnictwa oraz informacja o warunkach klimatycznych. Natomiast **procedura zawężenia obszarów** była prowadzona przede wszystkim na podstawie danych Polskiego FADN³, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (System Identyfikacji Działek Rolnych oraz System Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt). Lista i szczegółowy opis (definicja) tych kryteriów zawarte są w załączniku nr 3 do rozporządzenia nr 1305/2013. Stosowanie kryteriów biofizycznych oraz procedury zawężenia obszarów wykonane było najpierw na poziomie gmin, a następnie (w przypadku braku kwalifikacji całej gminy) na poziomie obrębów ewidencyjnych.
- 5) Odnosząc się do uwag szczegółowych pragnę wyjaśnić co następuje:

Województwo dolnośląskie

Zmiany wprowadzane w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie *szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020*, **dostosowują rozwiązania krajowe do prawa unijnego**. Decyzja o zmianie sposobu delimitacji ONW została podjęta już w 2005 r. przez Radę Europejską. Była ona następstwem wyników audytu Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, który wskazał na (i) dużą różnorodność kryteriów do wyznaczenia tych obszarów w poszczególnych państwach

² Art. 32 ust.3 rozporządzenia nr 1305/2013.

³ System Zbierania i Wykorzystywania Danych Rachunkowych z Gospodarstw Rolnych.

członkowskich UE, co nie zapewniało transparentności i porównywalności, oraz (ii) słabe ukierunkowanie pomocy.

Przepisy regulujące w jednolity w całej UE sposób delimitację ONW⁴ weszły w życie w perspektywie finansowej 2014-2020. **Polska wdrożenie nowego sposobu delimitacji ONW odłożyła na ostateczny termin na jaki powalają przepisy UE to jest 2019 r. Przełożyło się to na utrzymanie przez rolników na obszarach, które utraciły status ONW pełnych płatności ONW w okresie 2014-2018 r. Brak wdrożenia tych rozwiązań w 2019 r. skutkowałby wypłatą płatności ONW z ograniczeniami naturalnymi w obniżonej wysokości wszystkim uprawnionym do tego wsparcia rolnikom. Natomiast od 2021 r. Polska nie mogłaby wspierać obszarów definiowanych jako ONW z ograniczeniami naturalnymi.**

Metoda wyznaczenia ONW typ specyficzny strefa II (podgórskie) na etapie przygotowania ww. rozporządzenia nie uległa zmianie, tj. do obszarów zalicza się gminy i obręby ewidencyjne rejonów podgórskich:

1. w których co najmniej 50% powierzchni użytków rolnych znajduje się powyżej 350 m n.p.m., tj. obszary, które zostały wyznaczone na potrzeby ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 617), lub
2. które zgodnie z numerycznym modelem terenu (DEM)⁵ spełniają warunek „co najmniej 50% powierzchni użytków rolnych znajduje się powyżej 350 m n.p.m.”.

Ponieważ na tych obszarach występują złożone problemy wynikające z rozdrobnionej struktury agrarnej i niekorzystnej rzeźby terenu, a jednocześnie posiadają one duże znaczenie dla rozwoju turystyki, zachowania krajobrazu i ochrony dziedzictwa kulturowego, dlatego gminy zaliczone do tych obszarów powinny dodatkowo spełnić co najmniej 2 z następujących kryteriów: (i) średnia powierzchnia gospodarstw wynosi poniżej 7,5 ha, (ii) gleby zagrożone są występowaniem erozji wodnej, (iii) udział gospodarstw rolnych, które zaprzestały produkcji rolnej wynosi powyżej 25% wszystkich gospodarstw, (iv) udział trwałych użytków zielonych wynosi powyżej 40% w strukturze użytkowania gruntów.

Należy jednak zauważyć, iż od 2004 r. (pierwsza delimitacja ONW) zachodziły zmiany granic administracyjnych miejscowości podgórskich oraz zmiany strukturalne w polskim rolnictwie i na obszarach wiejskich co skutkowało koniecznością przeprowadzenia **aktualizacji dotychczasowych zasięgów ONW typ specyficzny (podgórskie)** w oparciu o jak najbardziej aktualne dostępne dane. Potwierdzeniem powyższego jest także fakt, iż część województw dokonała w ostatnich latach aktualizacji *Wykazów miejscowości położonych na terenach podgórskich i górskich*⁶. Przypominam, że

⁴ Rozporządzenie nr 1305/2013.

⁵ DEM – Numeryczny Modelu Terenu o rozdzielczości 5 metrów. DEM jest numeryczną reprezentacją powierzchni terenu umożliwiającą określenie wysokości H dowolnego punktu o znanych współrzędnych XY, odtworzenie kształtu powierzchni terenu a także określenie wielkości pochodnych do kształtu.

⁶ woj. podkarpackie – aktualizacja *Wykazu* w 2012 i 2015 r., woj. dolnośląskie i opolskie – aktualizacja *Wykazu* w 2018 r. Wykazy są jednym z formalnych kryteriów wykorzystywanych w procesie aktualizacji zasięgów ONW typ górski i ONW typ specyficzny (podgórskie).

Wykaz ten wskazuje na obszary (miejscowości), w których co najmniej 50% powierzchni użytków rolnych znajduje się powyżej 350 m n.p.m.

Aktualizacja zasięgów ONW typ specyficzny (podgórskie) prowadzona była we wszystkich województwach na terenie których został opracowany Wykaz miejscowości położonych na terenach podgórskich i górskich. Prace te były prowadzone przez IUNG-PIB oraz MRiRW we współpracy z administracją samorządową.

W trakcie tych prac podjęto decyzję aby przyznać status ONW typ specyficzny danej jednostce administracyjnej, jeżeli znajduje się na Wykazie lub jeśli spełnia ww. kryterium wysokościowe zgodnie z DEM. Oczywiście musiały być także spełnione przynajmniej 2 z 4 kryteriów strukturalnych (średnia powierzchnia, występowanie erozji, występowanie TUZ i gospodarstw, które zaprzestały działalności). Podjęcie takie miało na celu objęcie wsparciem wszystkich obszarów w Polsce (gmin lub obrębów ewidencyjnych) spełniających warunek: „co najmniej 50% powierzchni użytków rolnych znajduje się powyżej 350 m n.p.m.” Przypominam, że takie kryterium wysokościowe obowiązywało od początku (2004 r.) objęcia polskiego sektora rolnego wsparciem w ramach ONW typ specyficzny.

W trakcie prowadzenia prac nad aktualizacją zasięgów ONW typ specyficznych resort rolnictwa współpracował z właściwymi Urzędami Marszałkowskimi, ponieważ zgodnie z przepisami o podatku rolnym – za przygotowanie Wykazu miejscowości położonych na terenach podgórskich i górskich odpowiada sejmik województwa. W województwie dolnośląskim obowiązuje Uchwała nr XLVI/1587/18 Sejmiku województwa dolnośląskiego z dnia 19 kwietnia 2018 r. w sprawie ustalenia wykazu miejscowości w województwie dolnośląskim położonych na terenach podgórskich i górskich dla celów obniżenia podatku rolnego.

Powyżej opisane działania pozwoliły na uaktualnienie zasięgów ONW typ specyficzny (podgórskie). Przypadki nie uwzględnienia na liście obszarów **charakteryzujących się szczególnymi ograniczeniami** obrębów ewidencyjnych w województwie dolnośląskim są konsekwencją braku spełnienia przez te obszary kryterium – „co najmniej 50% powierzchni użytków rolnych znajduje się powyżej 350 m n.p.m.”.

Jednocześnie na przestrzeni ostatnich lat przeprowadzono analizy utrudnień (innych niż naturalne i społeczne), na podstawie których przygotowano **nowe kryteria ONW typ specyficzny (niekorzystne warunki o walorach przyrodniczo-turystycznych)**⁷. Miało to również łagodzić skutki nowej delimitacji (niektóre obszary utrzymały status ONW). IUNG-PIB opracował wskaźnik zintegrowany będący funkcją kilku miar (tj. udział wód stojących w powierzchni całkowitej, udział lasów w powierzchni całkowitej, udział trwałych użytków zielonych w powierzchni użytków rolnych, udział obszarów nie poddanych antropopresji w powierzchni ogółem). Wskaźnik ten określono jako

⁷ Szczegółowy opis tej delimitacji znajduje się na stronie internetowej MRiRW <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/delimitacja-onw-wedlug-nowych-zasad-ue>

wskaźnik cenności przyrodniczo-turystycznej (WCPT). Równocześnie, jako uzupełnienie wskaźnika WCPT został wykorzystany wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (WWRPP).

Gmina Rudna

Utrata statusu ONW typ nizinny w Polsce w tym przez część obszarów gminy Rudna jest wynikiem odejścia od dotychczas stosowanych kombinacji kryteriów (Wskaźnik Waloryzacji Rolniczej Przestrzeni Produkcyjnej oraz czynniki demograficzne⁸ – gęstość zaludnienia w gminie i procent ludności w gospodarstwach rolnych). W okresie 2004-2018 cała gmina Rudna została zakwalifikowana do ONW typ nizinny z głównie uwagi na niską gęstość zaludnienia przy względnie dobrej, jak na warunki Polskie, wartości potencjału przestrzeni produkcji rolnej. Gęstość zaludnienia w gminie Rudna w 2004 r. wynosiła 32 osoby/km², natomiast WWRPP = 70,6 pkt.⁹ Nowa delimitacja ONW z ograniczeniami naturalnymi prowadzona była natomiast wyłącznie w oparciu o kryteria biofizyczne, wśród których nie znajdują się wskaźniki społeczne (gęstość zaludnienia).

Rozumiemy argumenty rolników, wskazujące na utrudnienia dostrzegane przez pryzmat prowadzonej przez siebie działalności rolniczej w konkretnych warunkach. W wielu przypadkach utrudnienia te były przedmiotem analiz Instytutów naukowych (IUNG-PIB oraz IERiGŻ-PIB). W wyniku prowadzonych prac nad nową delimitacją okazało się, że obszary dotychczas objęte ONW typ nizinny, a zakwalifikowane na podstawie niskich wartości gęstości zaludnienia nie spełniają wymogów nowej delimitacji ONW, ponieważ na kwalifikację gmin lub obrębów ewidencyjnych do ONW z ograniczeniami naturalnymi miały wpływ przede wszystkim dwa elementy. **Pierwszy** to obecność na danym obszarze (obrębie ewidencyjnym lub gminie) ograniczeń naturalnych zdefiniowanych poprzez kryteria biofizyczne; **drugi** to minimalny (co najmniej 60%) udział powierzchni użytków rolnych objętych tymi ograniczeniami w danej gminie lub obrębie ewidencyjnym.

Utrudnienia (wybrane), na które wskazują rolnicy (*opady atmosferyczne*) są traktowane jako kryteria biofizyczne, na podstawie których dokonano oceny, które obręby ewidencyjne lub gminy w Polsce spełniają warunki określone w przepisach rozporządzenia nr 1305/2013. Należy podkreślić, że definicje kryteriów biofizycznych zostały bardzo restrykcyjnie określone w załączniku nr 3 do rozporządzenia nr 1305/2013. W przypadku nowej delimitacji ONW kryterium dotyczące **suchości klimatu** zostało zdefiniowane jako *stosunek rocznej sumy opadów do rocznej sumy ewapotranspiracji potencjalnej jest mniejszy lub równy 0,5*. Jednocześnie warunek ten musiał być spełniony dla co najmniej 20% lat z okresu ostatnich co najmniej 30 lat (w Polsce zastosowano 10 z 45 lat: 1971-2015). Analiza wykazała, że w Polsce nie istnieją obszary spełniające tak restrykcyjnie zdefiniowane kryterium suchości klimatu, pomimo susz występujących w ostatnich latach. Tak zdefiniowane kryterium spełnia jedynie część obszarów w południowej części Europy. W Polsce najważniejsze znaczenie miało **kryterium**

⁸ W 2005 r. podjęto decyzję, iż w ramach WPR oraz innych polityk wspólnotowych dostępne będą bardziej ukierunkowane działania dla rozwiązywania problemów społeczno-ekonomicznych oraz wyludniania się obszarów wiejskich przez zwiększanie dochodów, tworzenie miejsc pracy, lepszą jakość życia na obszarach wiejskich.

⁹ średnia wartość WWRPP dla Polski wynosi 66,6 pkt.

niekorzystna tekstura i kamienistość gleby, definiowane jako: (i) $\geq 15\%$ objętości wierzchniej warstwy gleby stanowi materiał gruboziarnisty, w tym wychodnie skał, głazy, lub (ii) grupami granulometrycznymi gleby w co najmniej połowie (łącznie) wierzchniej 100 cm warstwy gleby są piasek lub piasek gliniasty zdefiniowane jako: $\% \text{ pyłu} + (2 \times \% \text{ iłu}) \leq 30\%$, lub (iii) gleba organiczna (zawartość materii organicznej $\geq 30\%$) o łącznej miąższości co najmniej 40 cm. Oznacza to, że niekorzystna tekstura i kamienistość gleby definiowana jest przez udział frakcji iłu, pyłu, piasku, w którym decydującą rolę odgrywa rumosz skalny, materiał gruboziarnisty w postaci żwiru i lekkich utworów piaszczystych, jak piaski luźne (pl), piaski słabogliniaste (ps) oraz w mniejszym stopniu piaski gliniaste lekkie (pgl).

W przypadku gminy Rudna analizy rozkładu przestrzennego kryteriów biofizycznych prowadzone przez IUNG-PIB wykazały, że o ile pojawiają się na terenie gminy użytki rolne spełniające te kryteria o tyle **ich udział w powierzchni użytków rolnych jest niższy od wymaganego (co najmniej 60%) w gminie**. Na poziomie gminy Rudna kryteria biofizyczne (przy założonych w rozporządzeniu 1305/2013 definicjach) **spełnia łącznie 50,8% użytków rolnych. Z tego powodu cała gmina Rudna nie mogła zostać zakwalifikowana do ONW z ograniczeniami naturalnymi**. Uwzględniając powyższą sytuację IUNG-PIB przeprowadził procedurę uszczegółowienia aby sprawdzić, które obręby ewidencyjne w gminie Rudna spełniają warunek minimalnego udziału użytków rolnych. Okazało się że ograniczenia naturalne, definiowane przez przywołane powyżej kryteria biofizyczne na poziomie co najmniej 60% powierzchni użytków rolnych, występują w ośmiu obrębach ewidencyjnych: Koźlice, Rudna, Gawrony, Juszowice, Mleczno, Radoszyce, Rynarce, Stara Rudna. **Pozostałe obręby ewidencyjne w gminie Rudna nie spełniają tego warunku.** Jednocześnie w gminie Rudna pięć obrębów ewidencyjnych: Chełm, Gwizdanów, Kęblów, Naroczyce Wysokie, zostało zakwalifikowanych do nowej kategorii ONW typ specyficzny (niekorzystne warunki o walorach przyrodniczo-turystycznych). Obręby te zostały zakwalifikowane do nowej kategorii ONW typ specyficzny w związku z występującym na ich obszarze dużym udziałem walorów przyrodniczo-turystycznych, **a nie w oparciu o kryteria biofizyczne**. Pozostałe obręby ewidencyjne gminy Rudna nie spełniają kryteriów kwalifikacji do ONW.

Odnosząc się natomiast do zagadnienia położenia gruntów w gminie Rudna w bezpośrednim sąsiedztwie oddziaływania kopalni i stawu osadowego Żelazny Most należącego do KGHM-u, informuję, iż w opinii MRiRW obniżenie zwierciadła wód gruntowych w rejonie oddziaływania Kopalni spowodowane jest działalnością wydobywczą. Wsparcie w ramach instrumentu ONW ma natomiast służyć rekompensowaniu występujących ograniczeń naturalnych, więc w kontekście kwalifikacji obszarów do wsparcia w ramach ONW nie należy łączyć skutków działalności przemysłowej z ograniczeniami naturalnymi. Celem wsparcia w ramach instrumentu ONW nie jest rekompensata ewentualnych strat w rolnictwie spowodowanych przez działalność wydobywczą kopalni.

Województwo łódzkie

Gmina Pajęczno

Zgodnie z rozporządzeniem nr 1305/2013 na terenie całej UE w procesie delimitacji ONW z ograniczeniami naturalnymi stosowane były wyłącznie kryteria biofizyczne dotyczące klimatu, gleby i klimatu, ukształtowania terenu. Klasy bonitacyjne gleb nie były kryterium delimitacji ONW.

Wśród kryteriów nowej delimitacji nie znajdują się wskaźniki społeczne (gęstość zaludnienia), czy strukturalne (wielkość gospodarstw, eksploatacja kamienia wapiennego), ponieważ zagadnienia te na podstawie ww. przepisów nie są traktowane jako ograniczenia naturalne.

W okresie 2004-2018 cała gmina Pajęczno została zakwalifikowana do ONW typ nizinny w oparciu o kombinację kryteriów demograficznych (gęstość zaludnienia) i warunków środowiskowych [mierzonych wartością wskaźnika Waloryzacji Rolniczej Przestrzeni Produkcyjnej (WWRPP)]. Gęstość zaludnienia w gminie Pajęczno w 2004 r. wynosiła 54 osób/km², natomiast WWRPP = 59 pkt. Nowa delimitacja ONW z ograniczeniami naturalnymi prowadzona była natomiast wyłącznie w oparciu o kryteria biofizyczne, wśród których nie znajdują się wskaźniki społeczne (gęstość zaludnienia)¹⁰.

Utrudnienia (wybrane) na które wskazuje Rada Powiatowa IRWŁ w Pajęcznie (*zakwaszenie, opady atmosferyczne*) są traktowane jako kryteria biofizyczne, na podstawie których dokonano oceny, które obręby ewidencyjne lub gminy w Polsce spełniają warunki określone w przepisach rozporządzenia nr 1305/2013. Należy podkreślić, że definicje kryteriów biofizycznych zostały bardzo restrykcyjnie określone w załączniku nr 3 do rozporządzenia nr 1305/2013. W przypadku nowej delimitacji ONW kryterium dotyczące **zakwaszenia gleby** zostało zdefiniowane jako $pH \leq 5$ (*pomiar w H₂O*) w *wierzchniej warstwie gleby*¹¹. Pomimo iż w Polsce ok. 50% gleb uznaje się za gleby zakwaszone, z uwagi na tak ostro zdefiniowany przez KE próg jedynie 1,7% użytków rolnych w Polsce spełnia to kryterium. Kryterium dotyczące **suchości klimatu** zostało zdefiniowane jako *stosunek rocznej sumy opadów do rocznej sumy ewapotranspiracji potencjalnej jest mniejszy lub równy 0,5*. Jednocześnie warunek ten musi być spełniony dla co najmniej 20% lat z okresu ostatnich co najmniej 30 lat (w Polsce zastosowano 10 z 45 lat: 1971-2015). Analiza wykazała, że w Polsce nie istnieją obszary spełniające tak zdefiniowane kryterium suchości klimatu, pomimo susz występujących w ostatnich latach. Tak zdefiniowane kryterium spełnia jedynie część obszarów w południowej części Europy.

¹⁰ Taki stan rzeczy jest następstwem oceny funkcjonowania instrumentu ONW dokonanej przez ETO oraz dyskusji w Radzie Europejskiej w 2005 r. kiedy stwierdzono, że w ramach Wspólnej Polityki Rolnej oraz innych polityk wspólnotowych, dostępne są bardziej ukierunkowane działania dla rozwiązywania problemów społeczno-ekonomicznych oraz wyludniania się obszarów wiejskich, poprzez zwiększanie dochodów, tworzenie miejsc pracy, lepszą jakość życia na obszarach wiejskich oraz budowanie lokalnych możliwości wzrostu i zatrudnienia.

¹¹ W Polsce w badaniach agrochemicznych pomiar odczynu dokonywany jest na ogół w odczynniku jakim jest chlorek potasu (KCl). Oznacza to, że nie można w sposób bezpośredni porównywać wyników badań pH mierzonego w H₂O i KCl. W dużym **uproszczeniu** (na **użytek przygotowania niniejszej odpowiedzi**) można założyć, że $pH \leq 5$ (mierzone w H₂O) odpowiada w przybliżeniu $pH \leq 4$ (mierzone w KCl). Jest to gleba charakteryzująca się odczynem bardzo kwaśnym – o ekstremalne niekorzystnych warunkach. Gleba tego typu praktycznie nie nadaje się do uprawy roślin rolniczych.

Analizy prowadzone na etapie wyznaczenia nowych zasięgów ONW wykazały, że w obrębach ewidencyjnych Czerkiesy, Dylów Rządowy, Gajęcice Nowe, Gajęcice Stare, Janki, Ładzin, Makowiska, Podładzin, Wydrzynów nie został spełniony warunek kwalifikacji do ONW, tj. aby co najmniej 60% użytków rolnych w danej jednostce (obręb ewidencyjny) spełniało, co najmniej jedno z kryteriów biofizycznych na poziomie podanej wartości progowej. Pozostałe obręby ewidencyjne gminy Pajęczno zostały zakwalifikowane do ONW z ograniczeniami naturalnymi (1 obręb ewidencyjny do strefy I oraz 12 obrębów ewidencyjnych do strefy II) z uwagi na spełnienie warunku co najmniej 60% użytków rolnych w danej jednostce (obręb ewidencyjny) spełnia, co najmniej jedno z kryteriów biofizycznych na poziomie podanej wartości progowej.

Odnosząc się do przekazanej informacji, iż teren gminy Pajęczno znajduje się w zasięgu oddziaływania leja depresyjnego Kopalni Węgla Brunatnego uprzejmie informuję, iż w opinii MRiRW obniżenie zwierciadła wód gruntowych w rejonie oddziaływania Kopalni spowodowane jest działalnością wydobywcza. Wsparcie w ramach instrumentu ONW ma natomiast służyć rekompensowaniu występujących ograniczeń naturalnych, więc w kontekście kwalifikacji obszarów do wsparcia w ramach ONW nie należy łączyć skutków działalności przemysłowej z ograniczeniami naturalnymi. Celem wsparcia w ramach instrumentu ONW nie jest rekompensata ewentualnych strat w rolnictwie spowodowanych przez działalność wydobywcza kopalni. W związku z powyższym również rozpoczęta w ostatnim czasie na terenie gminy Pajęczno działalność polegająca na eksploatacji kamienia wapiennego nie może być traktowana jako ograniczenie naturalne.

Z poważaniem,

PODZIAŁ WYKONAWCZY
Zawredlin
Ryszard Zawredlin

Do wiadomości:

1. Pan Leszek Grala, Prezes Dolnośląskiej Izby Rolniczej
ul. Wiejska 29, 52-411 Wrocław
2. Pan Bronisław Węglewski, Prezes Zarządu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego
ul. Północna 27-29, 91-420 Łódź